

PL

PL

PL

KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 10.5.2010
KOM(2010)219 wersja ostateczna

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**6. sprawozdanie Komisji w sprawie funkcjonowania systemu kontroli tradycyjnych zasobów własnych (2006-2009)
(artykuł 18 ust. 5 rozporządzenia Rady (WE, Euratom) nr 1150/2000 z dnia 22 maja 2000 r.)**

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

6. sprawozdanie Komisji w sprawie funkcjonowania systemu kontroli tradycyjnych zasobów własnych (2006-2009) (artykuł 18 ust. 5 rozporządzenia Rady (WE, Euratom) nr 1150/2000 z dnia 22 maja 2000 r.)

1. WSTĘP

Funkcjonowanie systemu kontroli tradycyjnych zasobów własnych (zwanym dalej TZW) jest regularnie przedmiotem sprawozdania składanego Parlamentowi Europejskiemu i Radzie¹.

Kontrola systemu TZW odbywa się na podstawie następujących przepisów prawa: decyzji Rady 2007/436/WE, Euratom z dnia 7 czerwca 2007 r.², rozporządzenia Rady nr 1150/2000 z dnia 22 maja 2000 r.³ i rozporządzenia Rady nr 1026/1999 z dnia 10 maja 1999 r.⁴.

Niniejsze sprawozdanie jest 6. sprawozdaniem tego rodzaju. Przedstawiono i przeanalizowano w nim funkcjonowanie systemu kontroli TZW w latach 2006–2009, rok 2006 został bowiem jedynie w części ujęty w poprzednim sprawozdaniu przyjętym w 2007 r.⁵. W sprawozdaniu przedstawiono działania kontrolne Komisji w tym okresie, oceniono przeprowadzone działania i wyciągnięto z nich wnioski⁶. W sprawozdaniu przedstawiono również konsekwencje, zwłaszcza finansowe, sporne lub regulacyjne, tych kontroli.

W załączniku I do niniejszego sprawozdania określono cele kontroli i omówiono funkcjonowanie systemu kontroli na poziomie wspólnotowym.

Tradycyjne zasoby własne: należności celne i opłaty rolne należne w przypadku przywozu produktów pochodzących z państw trzecich, a także opłaty wyrównawcze od cukru. W latach 2006-2009 kwota udostępniona z tego tytułu wynosiła ponad 63 mld EUR.

¹ Art. 18 ust. 5 rozporządzenia nr 1150/2000.

² Dz.U. L 163 z 23.6.2007, s. 17.

³ Dz.U. L 130 z 31.5.2000, s. 1–9, zmienione rozporządzeniem Rady nr 105/2009 z dnia 26 stycznia 2009 r. (Dz.U. L 36 z 5.2.2009, s. 1).

⁴ Dz.U. L 126 z 20.5.1999, s. 1.

⁵ COM (06) 874 z 9.1.2007 (5. sprawozdanie dotyczące lat 2003–2005).

⁶ Sprawozdanie dotyczy kontroli przeprowadzonych przez instytucje wspólnotowe (Komisję i Trybunał Obrachunkowy). Nie obejmuje natomiast kontroli przeprowadzonych przez państwa członkowskie, których wyniki są zamieszczane w rocznym sprawozdaniu sporządzanym na podstawie art. 325 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

2. DZIAŁANIA KONTROLNE KOMISJI W LATACH 2006–2009

Kontrole na miejscu przeprowadzane przez Komisję oparte są na precyzyjnej metodyce, której celem jest kontrola zgodności procedur z normą wspólnotową. Są one planowane w ramach rocznego planu kontroli, obejmującego, w oparciu o analizę ryzyka, kilka zagadnień mających stanowić przedmiot kontroli, które trzeba przeprowadzić w jednym lub w kilku państwach członkowskich. Kontrole przeprowadza się na podstawie procedur wspólnych dla wszystkich kontroli, na które składa się wysłanie przed kontrolą kwestionariusza do państwa członkowskiego, korzystanie na miejscu z list kontrolnych w celu zapewnienia spójności kontroli oraz przygotowanie sprawozdania w wyniku kontroli.

2.1. Główne wyniki działań kontrolnych

W latach 2006–2009 Komisja przeprowadziła **129 kontroli** na podstawie art. 18 rozporządzenia nr 1150/2000⁷. Jedenaście z tych kontroli było przeprowadzonych zgodnie z podejściem *Joint Audit Arrangement*⁸.

Wykryto **436 nieprawidłowości**, w tym 224 nieprawidłowości mających skutki finansowe (51,4 %) i 110 nieprawidłowości mających skutki regulacyjne (25,2 %). Komisja podjęła odpowiednie kroki w związku z finansowymi konsekwencjami zaobserwowanych nieprawidłowości.

129 kontroli wykazało 436 nieprawidłowości

Joint Audit Arrangements: rodzaj wspólnej kontroli, w przypadku której służby kontroli wewnętrznej państwa członkowskiego przeprowadzają kontrolę (audyt) zgodnie z metodyką zatwierdzoną przez Komisję.

2.1.1. Kontrole dotyczące kwestii celnych

W latach 2006–2008 Komisja rozpoczęła działania kontrolne dotyczące **tranzytu wspólnotowego** i tranzytu z zastosowaniem **karnetów TIR**. Działania te były prowadzone niemal we wszystkich państwach członkowskich. Wykryto wiele nieprawidłowości, w szczególności w odniesieniu do nadzoru (w tym finansowego) operacji tranzytu niezakończonych w terminie. W związku z tym zwrócono się do państw członkowskich o podjęcie odpowiednich środków; państwa członkowskie poniosły też konsekwencje finansowe tych nieprawidłowości.

Tranzyt wspólnotowy lub tranzyt z zastosowaniem karnetów TIR: Procedura umożliwiająca przemieszczanie towarów pochodzących z państw trzecich pomiędzy dwoma punktami na terytorium Wspólnoty lub pomiędzy różnymi krajami będącymi stronami konwencji TIR (Międzynarodowy Przewóz Drogowy) przy zawieszeniu należności i podatków.

Ponadto działania kontrolne odnoszące się do procedur **uszlachetniania czynnego** i **składu celnego**, zostały prowadzone w państwach członkowskich, w których działania te nie miały miejsca przed 2006 r. Wykazały one kilka uchybień w zarządzaniu tymi procedurami celnymi i ich kontroli, z których niektóre wiązały się z konsekwencjami finansowymi. Zainteresowane państwa członkowskie poinformowały Komisję, że podjęły odpowiednie kroki w celu ulepszenia tych procedur.

Uszlachetnianie czynne: procedura celna, która pozwala na przywóz produktów pochodzących z państw trzecich w celu ponownego wywozu po przetworzeniu przy zawieszeniu należności

W 2008 r. działania kontrolne dotyczące **uproszczonych procedur dopuszczenia do swobodnego obrotu** wykazały niekiedy poważne

⁷

Zob. w załączniku 2 podział zagadnień będących przedmiotem kontroli pomiędzy państwa członkowskie.

⁸

Kontrole przeprowadzone w DK, NL i AT.

uchybień w zakresie zarządzania tymi procedurami i ich kontroli⁹. Komisja zwróciła się do państw członkowskich, których dotyczyły te wykryte nieprawidłowości, o ich niezwłoczne usunięcie.

celnych przywozowych.

Działania kontrolne prowadzone w 2008 r. w odniesieniu do przywozu **bananów** nie wykazały natomiast poważnych nieprawidłowości. Działania te miały na celu sprawdzenie, czy państwa członkowskie usunęły liczne nieprawidłowości wykryte w 2001 r. i czy właściwie stosują nowe przepisy wspólnotowe w tej dziedzinie. Wykryto jedynie pewne nieprawidłowości w zakresie przestrzegania przepisów odnoszących się do ważenia bananów.

***Skład celny:** procedura celna pozwalająca na składowanie towarów pochodzących z państw trzecich przy zawieszeniu należności celnych przywozowych.*

W 2009 r. działania kontrolne odnoszące się do **krajowych strategii w zakresie kontroli celnej** zostały przeprowadzone w niemal wszystkich państwach członkowskich. Przeprowadzono je, aby upewnić się, że państwa członkowskie wprowadziły, w odniesieniu do TZW, strategię całościowej, efektywnej i skutecznej kontroli celnej oraz struktury i procedury umożliwiające, w oparciu o analizę ryzyka, ochronę interesów finansowych Unii poprzez przeprowadzanie efektywnych kontroli celnych. Komisja zwróciła się do kilku państw członkowskich o usunięcie wykrytych uchybień odnoszących się zarówno do kontroli w chwili odprawy celnej, jak i kontroli po zwolnieniu towarów i nakłaniała je do podjęcia środków niezbędnych w celu zwiększenia skuteczności kontroli celnych. Te działania kontrole są kontynuowane w 2010 r. w pięciu państwach członkowskich¹⁰.

***Uproszczone procedury:** procedury umożliwiające zgłoszenie towarów bez posiadania wszystkich niezbędnych formularzy lub dokumentów lub bez konieczności przedstawienia towarów w urzędzie celnym. Następnie niezbędne jest rozliczenie.*

W 2007 r. i 2008 r. Komisja przeanalizowała w pięciu państwach członkowskich sposób, w jaki państwa te w praktyce **odniosły się do niektórych zastrzeżeń**, jakie miały Komisja i Europejski Trybunał Obrachunkowy w trakcie wcześniejszych kontroli. Komisja nie ma szczególnych zastrzeżeń do tych działań.

2.1.2. Kontrole dotyczące kwestii rachunkowych

Zarządzanie osobnymi rachunkami jest często przedmiotem działań kontrolnych Komisji we wszystkich państwach członkowskich¹¹. Te osobne rachunki są bogatym źródłem informacji na temat tego, jak administracje wywiązują się z obowiązków w zakresie zarządzania TZW (ustalenie należności, zarządzanie gwarancjami, nadzór nad poborem, anulowanie należności, odpisanie nieściągalnych należności). Kontrole przeprowadzone w tym zakresie w latach 2006–2009 potwierdziły dalsze występowanie błędów, w większości przypadków pojedynczych, mimo wytycznych dostarczonych przez Komisję w grudniu 2007 r.¹². Błędy systematyczne są jednak powielane w niektórych państwach członkowskich i doprowadziły do wszczęcia postępowań w sprawie uchybień zobowiązaniom państwa członkowskiego. Państwa członkowskie poniosły finansowe konsekwencje wykrytych nieprawidłowości. Ogólna sytuacja ulega jednak powolnej

Zaksięgowanie TZW na rachunku przez państwa członkowskie odbywa się na dwa sposoby: – na zwykłym rachunku księgowane są kwoty pobrane lub zabezpieczone (kwoty te są wpłacane do budżetu UE); – na osobnym rachunku księgowane są kwoty niepobrane i kwoty zabezpieczone, które były przedmiotem odwołania.

***System poboru TZW:** wszystkie systemy i*

⁹ Zob. w załączniku 2 podział zagadnień będących przedmiotem kontroli pomiędzy państwa członkowskie.

¹⁰ BE, BG, DK, AT, RO

¹¹ Każda wizyta kontrolna uwzględnia tę kwestię jako uzupełnienie głównego zagadnienia będącego przedmiotem kontroli.

¹² Dokument ACOR/2007-12/agenda-04

poprawie dzięki presji, jaką wynika z kontroli Komisji, ale również dzięki wprowadzeniu, w większości państw członkowskich, narzędzi informatycznych, celnych lub księgowych, umożliwiających zmniejszenie ryzyka wystąpienia błędu. Działania w tym zakresie będą kontynuowane w przyszłości.

Ponadto bardziej całościowe działania kontrolne były prowadzone w kilku państwach członkowskich, w tym w państwach, które przystąpiły do Unii w 2007 r., w celu oceny ich **systemów poboru TZW**. Wyniki przeprowadzonych kontroli pozwoliły stwierdzić, że ogólnie wdrożone systemy poboru były właściwe, pomimo kilku strukturalnych i pojedynczych błędów, które zostały wykryte.

Ponadto przeprowadzono kilka szczególnych działań kontrolnych w odniesieniu do podejścia państw członkowskich do **nieściągalnych należności**. Wykryto poważne nieprawidłowości (kwoty, w odniesieniu do których zwolnienie z udostępnienia było nieuzasadnione, kwoty niezgłoszone Komisji itp.). Niektóre wiązały się z konsekwencjami finansowymi.

2.2. Skutki działań kontrolnych Komisji

2.2.1 Skutki regulacyjne

W przypadku stwierdzenia braku niedostosowań lub braków w krajowych przepisach wykonawczych lub administracyjnych przy okazji kontroli, państwa członkowskie są proszone o przedsięwzięcie niezbędnych kroków, włącznie z tymi o charakterze ustawodawczym lub regulacyjnym, by dostosować się do wymogów wspólnotowych. Takie zmiany stanowią bardzo ważną natychmiastową konsekwencję działalności kontrolnej Komisji. Ponadto wykryte nieprawidłowości stanowią główne źródło informacji na temat problemów napotykanym przez państwa członkowskie w stosowaniu przepisów celnych i ich wpływu na TZW.

2.2.2 Skutki sporne

Niektóre elementy przepisów prawa stanowią źródło rozbieżności pomiędzy państwami członkowskimi a Komisją. Wtedy Komisja musi wszcząć **postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego** (art. 258 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej). Na dzień 31.12.2009 r. 10 spraw dotyczących sześciu państw członkowskich było otwartych na różnych etapach postępowania (zawiadomienie, uzasadniona opinia, wniesienie sprawy do Trybunału).

W latach 2006–2009 Trybunał Sprawiedliwości w wyniku postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego wszczętych przez Komisję wydał kilka ważnych wyroków. Odnośne państwa członkowskie musiały w odpowiednich przypadkach ponieść ich konsekwencje finansowe. W przypadku niektórych wyroków te konsekwencje finansowe są nadal w trakcie oceny lub regulacji.

procedury wdrożone przez państwa członkowskie w celu zapewnienia ustalenia, zaksięgowania, poboru i udostępnienia TZW.

Nieściągalna należność jest usuwana z osobnego rachunku. Odnośna kwota musi zostać udostępniona Komisji, chyba że brak możliwości poboru wynika z siły wyższej lub z powodów, których nie można przypisać państwu członkowskiemu.

W wyroku z dnia 23 lutego 2006 r.¹³ Trybunał potwierdził również stanowisko Komisji dotyczące terminów, w jakich należności trzeba ujmować na rachunku, gdy państwa członkowskie dokonują kontroli po zwolnieniu towarów. Trybunał ponadto wskazał, że ujęcie na rachunku w żaden sposób nie przeszkadza w wykonaniu prawa dłużnika do obrony.

W dniu 5 października 2006 r. Trybunał potwierdził stanowisko Komisji i uznał, że niektóre państwa członkowskie niesłusznie odmawiały przekazania do budżetu wspólnotowego niektórych kategorii kwot, to znaczy kwot TZW częściowo pobranych w ramach planu płatności ratalnych¹⁴ oraz kwot zabezpieczonych i niekwestionowanych należności w ramach niezakończonych operacji tranzytu wykonanych jako operacje tranzytu wspólnotowego¹⁵ lub z zastosowaniem karnetów TIR¹⁶. Trybunał tego samego dnia oddalił skargę przeciwko Niderlandom z powodu związanego z ciężarem dowodu, uznając jednocześnie, że państwa członkowskie muszą powiadamiać o naruszeniu lub nieprawidłowości z chwilą, gdy się o tym dowiedzą, a więc, w danym wypadku, przed upływem terminu rozliczenia¹⁷. Ponadto Trybunał uznał obowiązek przechowywania przez państwa członkowskie dokumentów uzupełniających dotyczących ustaleń przez okres pozwalający na korekty i kontrole tych ostatnich¹⁸.

W dniu 18 października 2007 r. Trybunał przyznał, że nieprzestrzeganie obowiązku nałożonego w ramach przepisów wspólnotowych stanowi uchybienie, nawet jeśli nie miało ono negatywnych skutków, ze szkodą dla finansowych interesów Unii¹⁹.

W dniu 22 stycznia 2009 r. Trybunał potwierdził stanowisko Komisji w odniesieniu do stosowania zasad ustalania i udostępnienia TZW w przypadku nieprawidłowości wykrytych w trakcie operacji odprawy warunkowej towarów z zastosowaniem karnetów ATA²⁰. Potwierdził również, że tego rodzaju operację należy uznać za zabezpieczoną w rozumieniu przepisów odnoszących się do TZW.

W dniu 19 marca 2009 r. Trybunał podtrzymał stanowisko Komisji w odniesieniu do terminów uwzględnienia długów celnych wynikających z niezakończenia operacji tranzytu. W przeciwieństwie do Komisji uznał natomiast, że gdy towary dotarły do miejsca przeznaczenia w terminie, a opóźnienie dotyczyło jedynie rozliczenia, nie powstaje dług, a tym samym nie nalicza się odsetek za zwłokę²¹.

Ponadto w dniu 15 grudnia 2009 r. Trybunał potwierdził, że państwa

Ujęcie należności: wpisanie kwoty należności do celnej ewidencji księgowej.

Kontrola po zwolnieniu towarów: kontrole celne, które są przeprowadzane po odprawie celnej towarów.

Niezakończenie tranzytu: tranzyt, w przypadku którego przybycie towarów do miejsca przeznaczenia nie zostało wykazane. W tym przypadku należności i opłaty muszą być ujęte na rachunku i pobrane.

Karnety ATA: Karnety umożliwiające czasowy przywóz i tranzyt towarów z państw trzecich pomiędzy różnymi krajami będącymi stronami konwencji ATA. (Konwencja w sprawie odprawy warunkowej towarów) przy zawieszeniu należności i podatków.

¹³ Sprawa C-546/03

¹⁴ Sprawa C-378/03

¹⁵ Sprawa C-275/04

¹⁶ Sprawa C-105/02 i sprawa C-377/03

¹⁷ Sprawa C-312/04

¹⁸ Sprawa C-275/04

¹⁹ Sprawa C-19/05

²⁰ Sprawa C-150/07

²¹ Sprawa C-275/07

członkowskie nie mogą odmówić przekazania należności z tytułu przywozu materiałów wojennych i towarów o podwójnym przeznaczeniu do dyspozycji budżetu jako TZW²². Uchybienia dotyczą okresu sprzed dnia 1 stycznia 2003 r., ponieważ rozporządzenie nr 150/2003 z dnia 21 stycznia 2003 r.²³ wprowadziło od tego dnia zawieszenie tych należności na określonych warunkach. Trybunał odrzucił argument odnośnych państw, który był oparty na art. 296 Traktatu WE²⁴ (możliwość odmówienia udzielenia informacji, których ujawnienie byłoby sprzeczne z podstawowymi interesami bezpieczeństwa państw członkowskich). Konsekwencje finansowe są w trakcie oceny, ponieważ jak dotąd państwa te nadal odmawiają przedstawienia informacji księgowych niezbędnych do oceny.

2.2.3 Skutki finansowe

W okresie 2006–2009 kwoty dodatkowe netto wpłacone do Komisji w wyniku uwag zamieszczonych w sprawozdaniach z kontroli, w wyniku kontroli Trybunału Obrachunkowego lub w wyniku innych czynności kontrolnych Komisji wynoszą ponad **130 mln EUR**²⁵.

Ponadto zażądano odsetek za zwłokę za spóźnione udostępnienie TZW. Ogólna kwota odsetek za zwłokę wpłacona przez państwa członkowskie wynosi niemal **107 mln EUR**²⁶.

2.3. Działanie Komisji w celu wzmocnienia poboru TZW

Obok kontroli przeprowadzanych na miejscu w państwach członkowskich, Komisja ma do dyspozycji również inne środki, które pozwalają jej nadzorować pobór TZW. Właściwe wykorzystanie tych środków pozwala wzmocnić skuteczność poboru.

2.3.1 Analiza odpisanych nieściągalnych należności

Państwa członkowskie muszą przedsięwziąć niezbędne kroki w celu udostępnienia TZW, z wyjątkiem przypadków, gdy ich pobór okazuje się niemożliwy z powodu siły wyższej lub z powodów, których nie można im przypisać (art. 17 ust. 2 rozporządzenia nr 1150/2000).

Zgodnie z przepisami tylko Komisja może zwolnić państwo członkowskie z udostępnienia kwoty nieściągalnej powyżej 50 000 EUR. W przypadku kwot poniżej tego progu państwa członkowskie same podejmują decyzję (bez uszczerbku dla kontroli na miejscu przeprowadzanych przez Komisję), jeśli spełnione są warunki zwolnienia.

Wniosek o zwolnienie z udostępnienia nieściągalnych i odpisanych należności: procedura pozwalająca Komisji sprawdzić, czy nieściągalność należności wynika z przyczyn, które można przypisać państwu członkowskiemu. W przypadku odmowy kwota musi być przekazana Komisji.

Rozpatrywanie przez Komisję wniosków o zwolnienie było dla niej

Rozpatrzenie przez Komisję

²² Sprawy C-284/05, C-294/05, C-372/05, C-387/05, C-239/06, C-409/05 i C-461/05.

²³ Dz.U. L 25 z 30.1.2003, s. 1.

²⁴ Art. 346 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

²⁵ Kwota ta nie obejmuje kwot zażądanych od państw, które nie zostały jeszcze jednak udostępnione.

²⁶ Są to częściowe kwoty, szczególnie za 2009 r., jako że konsekwencje finansowe mogą zostać w pełni ocenione dopiero po otrzymaniu od państw niezbędnych informacji księgowych.

²⁷ W latach 2003–2005 do Komisji wpłynęło 176 spraw opiewających na kwotę niemal 39 mln EUR.

szczególnie istotnym i coraz większym zadaniem. Wraz bowiem z przyjęciem rozporządzenia nr 2028/2004 z dnia 16 listopada 2004 r. pojęcie *kwot ostatecznie nieściągalnych* zostało doprecyzowane i określono szczegółowe warunki w celu umożliwienia uznania niektórych kwot za nieściągalne. Te nowe warunki pozwoliły państwom na „oczyszczenie” osobnych rachunków, poprzez usunięcie wielu kwot uznanych za nieściągalne. W tym celu przewidziano okres przejściowy, który kończył się z dniem 30 września 2009 r.

zgłoszonych spraw ma na celu ocenę staranności wykazanej przez państwa w wykonywaniu poboru. Ma to na celu zachęcić je do poprawnego wykonywania tej czynności.

Komisja musiała więc stawić czoła znacznie zwiększonej liczbie wniosków, w szczególności w 2008 r. i 2009 r. Wyzwaniu temu sprostała. W latach 2006–2009 przekazano jej 1017 spraw (w tym 589 tylko za rok 2008) o wartości blisko **394 mln EUR**²⁷ brutto. Jeśli chodzi o wnioski rozpatrywane w tym okresie (przypadki wcześniejsze i zgłoszone we wspomnianym okresie) Komisja przyznała 497 zwolnień stanowiących niecałe **152 mln EUR**. Odrzucono natomiast 168 wniosków, odpowiadających kwocie ponad **62 mln EUR** (kwota brutto), których udostępnienia zażądano. Komisja musiała zwrócić się do państw członkowskich o dodatkowe informacje w przypadku prawie 50 % rozpatrywanych spraw. Na dzień 31 grudnia 2009 r. w trakcie rozpatrywania było 165 wniosków o wartości około **57 mln EUR**.

Ponadto, od dnia 1 stycznia 2010 r. zaczęła funkcjonować nowa baza danych zwana **WOMIS** (ang. *Write-Off Management and Information System*). Jest to wielojęzyczne narzędzie zaprojektowane w celu umożliwienia przesyłania wniosków o zwolnienie za pomocą opartego na Internecie oprogramowania obejmującego bazę danych i funkcję komunikacyjną, zarezerwowane dla upoważnionych użytkowników z państw członkowskich i z Komisji. Zapewni ono łatwiejsze i bezpieczniejsze zarządzanie wnioskami państw członkowskich i pozwoli na uzyskiwanie danych liczbowych i przydatnych informacji na temat dalszych losów wspomnianych wniosków.

2.3.2 Postępowanie w przypadku błędów w ustalaniu należności prowadzących do utraty TZW

W swoim wyroku z dnia 15 listopada 2005 r.²⁸ Trybunał potwierdził stanowisko Komisji i przyznał wyraźnie, że obowiązek państw członkowskich dotyczący ustalenia należności wspólnotowej z tytułu TZW (a następnie udostępnienie jej budżetowi Unii) powstaje z chwilą, gdy warunki przewidziane przez przepisy celne są spełnione. Nie jest więc konieczne, by ustalenie miało rzeczywiście miejsce. Zwolnienie z udostępnienia jest możliwe tylko wtedy, gdy kwota jest nieściągalna z powodu siły wyższej lub z powodów, których nie można przypisać państwu członkowskiemu. W związku z tym państwa członkowskie muszą ponieść finansowe konsekwencje swoich błędów.

W oparciu o to orzecznictwo, w latach 2006–2009 Komisja monitorowała błędy administracyjne popełniane przez państwa członkowskie ze szkodą dla finansowych interesów Unii (kontrole na miejscu, ogłaszanie decyzji krajowych w sprawie zwrotu lub umorzenia należności z powodu błędu

²⁸

Sprawa C-392/02

administracyjnego itp.). Dzięki temu monitorowaniu, w latach 2006–2009 Komisja mogła zażądać od państw członkowskich udostępnienia ponad **85 mln EUR** (kwota brutto).

2.3.3. Baza danych OWNRES

Zgodnie z rozporządzeniem nr 1150/2000 państwa członkowskie muszą kierować do Komisji informacje dotyczące przypadków nadużyć finansowych i nieprawidłowości, gdy kwoty należności przekraczają 10 000 EUR. Informacje te przekazywane są za pośrednictwem bazy danych **OWNRES**.

***Baza OWNRES:** baza danych zasilana przez państwa członkowskie, w której podane są wszystkie przypadki nadużyć finansowych i nieprawidłowości stwierdzonych przez te państwa, a których kwoty przekraczały 10 000 EUR.*

Ta baza danych pozwala Komisji dysponować informacjami, które są konieczne do nadzoru poboru i do przygotowywania kontroli na miejscu. Przekazywane dane są również wykorzystywane przez Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) do różnego rodzaju analiz.

2.4. Działania w zakresie monitoringu prowadzone wobec państw przystępujących do UE

W ramach przygotowywania przystąpienia Bułgarii i Rumunii do Unii, w 2006 r. Komisja przeprowadziła wizyty w ramach monitoringu, dotyczące TZW. Wizyty te oraz przeprowadzone symulacje księgowo pozwoliły Komisji upewnić się w wystarczającym stopniu, przed przystąpieniem tych krajów do Unii, co do ich administracyjnej zdolności do stosowania prawnego dorobku wspólnotowego w dziedzinie TZW.

Jeśli chodzi o Chorwację, programu monitoringu wdrożono w 2008 r., by przygotować jej przystąpienie do Unii w jak najlepszych warunkach. Jest on kontynuowany w 2010 r.

3. OCENA SYSTEMU KONTROLI

Nieprawidłowości zaobserwowane w funkcjonowaniu systemu kontroli TZW w latach 2006-2009 potwierdzają, jak w poprzednich latach, przydatność przeprowadzonych przez Komisję kontroli. Skorygowanie przez państwa członkowskie krajowych procedur uznanych za niezgodne, korekty wpisów na rachunkach, pojedyncze korekty zaobserwowanych nieprawidłowości, wyjaśnianie tekstów wspólnotowych, wspólne poprawianie regulacji wspólnotowych w przypadku ciągłych zakłóceń w ich funkcjonowaniu itd., stanowią *tradycyjne narzędzia*, poprzez które Komisja nadaje dalszy bieg czynnościom kontrolnym.

Konsekwencje finansowe stanowią widoczne skutki kontroli przeprowadzonych w terenie; tymczasem same w sobie nie uzasadniają przydatności tych kontroli. Różnego rodzaju kontrole mają przede wszystkim przyczynić się do zagwarantowania prawidłowego finansowania budżetu europejskiego przy pomocy TZW. Przyczyniają się również, dzięki wszystkim informacjom zebranych od państw członkowskich, do poprawy przestrzegania przepisów wspólnotowych przez te ostatnie, a nawet do wpływania na proces ulepszania przepisów dla celów lepszej ochrony

interesów finansowych Unii.

4. WNIOSKI

Wyniki odnotowane w latach 2006–2009 potwierdzają konieczność kontroli przeprowadzanych przez Komisję. Konieczność ta była szczególnie widoczna w odniesieniu do poprawy przestrzegania przepisów wspólnotowych związanych z ochroną finansowych interesów Unii, ale również na płaszczyźnie finansowej (łączna kwota udostępniona netto to około **237 mln EUR**). Te działania kontrolne pozwalają również zagwarantować równe traktowanie państw członkowskich zarówno z punktu widzenia stosowania przepisów celnych i księgowych, jak i z punktu widzenia ochrony finansowych interesów UE.

W przyszłości Komisja zamierza więc:

- **utrzymać swoją rolę w zakresie kontroli na miejscu**, kontynuując poprawę techniki kontroli (narzędzia audytu itd.);
- kontynuować **wzmocniony nadzór nad czynnościami poboru** w państwach członkowskich,
- kontynuować **monitorowanie** w krajach przystępujących w celu upewnienia się w wystarczającym stopniu, że systemy poboru TZW stosowane przez te kraje spełniają wymogi wspólnotowe, najpóźniej z chwilą ich przystąpienia.